

**ANALIZA
EGZAMINU ÓSMOKLASISTY Z JĘZYKA
POLSKIEGO**

2021 rok

Małgorzata Pęciak

**Egzamin ósmoklasisty z języka polskiego odbył się
25 maja 2021r.**

Rozpoczął się o godzinie 9.00 i trwał 120 minut.

Uczniowie bez dysfunkcji oraz uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się rozwiązywali zadania w arkuszu standardowym.

W tym roku na egzaminie ósmoklasisty z języka polskiego umiejętność czytania utworów literackich i odbioru tekstów kultury sprawdzano za pomocą zadań zamkniętych różnego typu

– wielokrotnego wyboru, na dobieranie, prawda-fałsz oraz zadań otwartych krótkiej i i rozszerzonej odpowiedzi.

Zadania sprawdzały stopień opanowania wiadomości i umiejętności określonych w wymaganiach ogólnych i szczegółowych. Arkusz ten zawierał 19 zadań.

Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań można było uzyskać maksymalnie 45 punktów, w tym 12 punktów za rozwiązanie zadań zamkniętych oraz 33 punkty za rozwiązanie zadań otwartych.

Arkusz składał się z dwóch części.

Pierwsza zawierała 2 wiązki zadań – łącznie 18 zadań – skupionych wokół tekstów zamieszczonych w arkuszu – tekstu literackiego oraz tekstu nieliterackiego.

Druga część to wypracowanie.

- Pierwsza wiązka (zadania 1.–8.) odnosiła się do **fragmentu** utworu Adama Mickiewicza pt. „**Pan Tadeusz**”. Zadania sprawdzały nie tylko znajomość lektury obowiązkowej, ale także stopień opanowania umiejętności z zakresu czytania utworów literackich oraz odbioru tekstów kultury. **W zadaniu 9.** natomiast istotna była znajomość lektur obowiązkowych ze szczególnym uwzględnieniem umiejętności odczytywania **tekstów ikonicznych**.

Druga wiązka (zadania 10.–16.) odnosiła się do tekstu Tadeusza Płużańskiego „**Przyjaciel mądrości**”.

Zadania sprawdzały umiejętność odbioru tekstów kultury, umiejętność wnioskowania i argumentowania oraz kompetencje z zakresu kształcenia językowego.

W arkuszu znalazło się również zadanie wymagające od uczniów wiedzy i umiejętności z zakresu gramatyki (zadanie 17.) oraz zadanie wymagające umiejętności tworzenia formy użytkowej – zaproszenie (zadanie 18.) .

Zadania w obu wiązках sprawdzały umiejętności zapisane przede wszystkim w trzech obszarach podstawy programowej:

- kształcenie literackie i kulturowe,
- kształcenie językowe,
- tworzenie wypowiedzi.

W drugiej części arkusza uczeń wybierał jeden z dwóch tematów wypracowania:

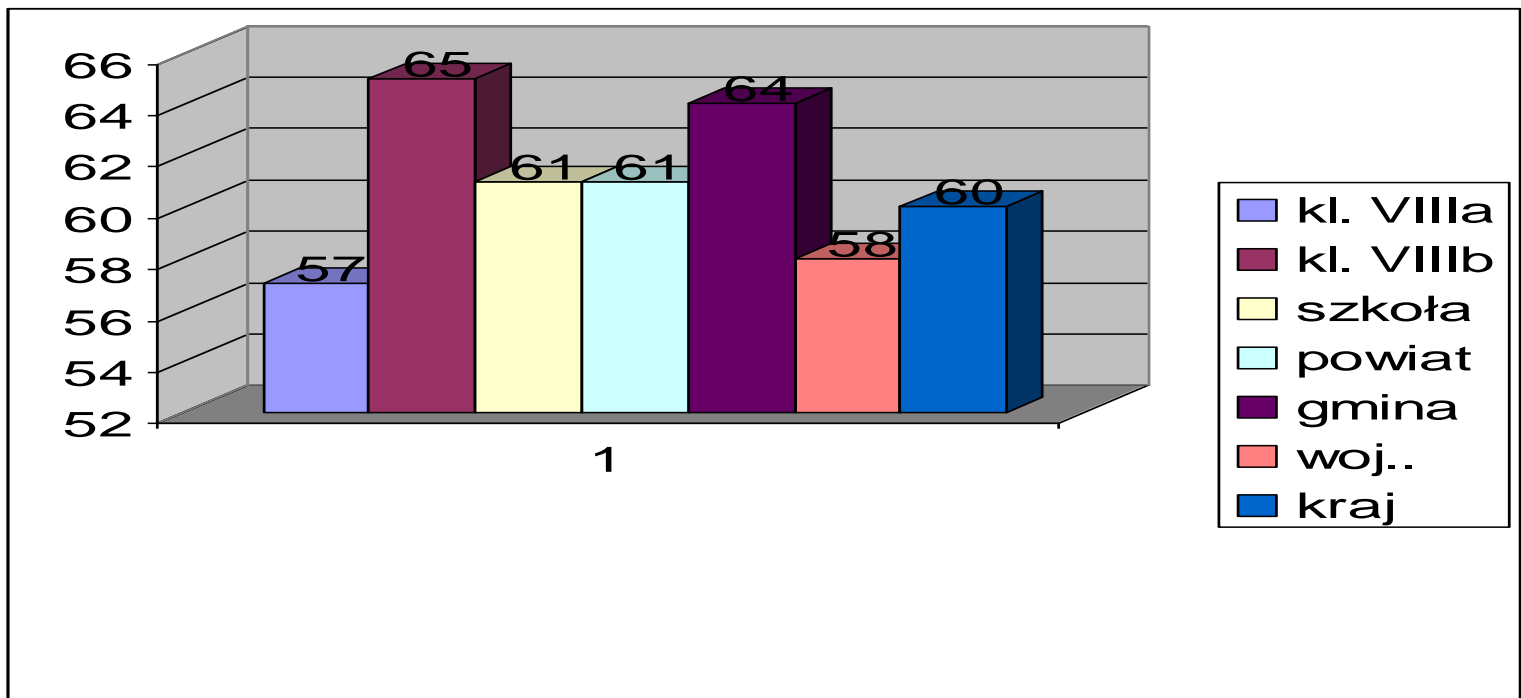
wypowiedź o charakterze argumentacyjnym

- Napisz rozprawkę, w której rozważysz trafność stwierdzenia, że w trudnej sytuacji człowiek poznaje samego siebie. W argumentacji odwołaj się do wybranej lektury obowiązkowej oraz do innego utworu literackiego albo wypowiedź o charakterze twórczym.
- Wyobraź sobie, że jeden z bohaterów literackich z lektury obowiązkowej przeniósł się do Twojego świata. Napisz opowiadanie o waszej wspólnej przygodzie, podczas której bohaterowi temu przyznano tytuł Przyjaciela Mądrości.
Wypracowanie powinno dowodzić, że dobrze znasz wybraną lekturę obowiązkową.
Pisemna wypowiedź zdającego powinna liczyć co najmniej 200 wyrazów.

Średni wynik z egzaminu z języka polskiego (w procentach)

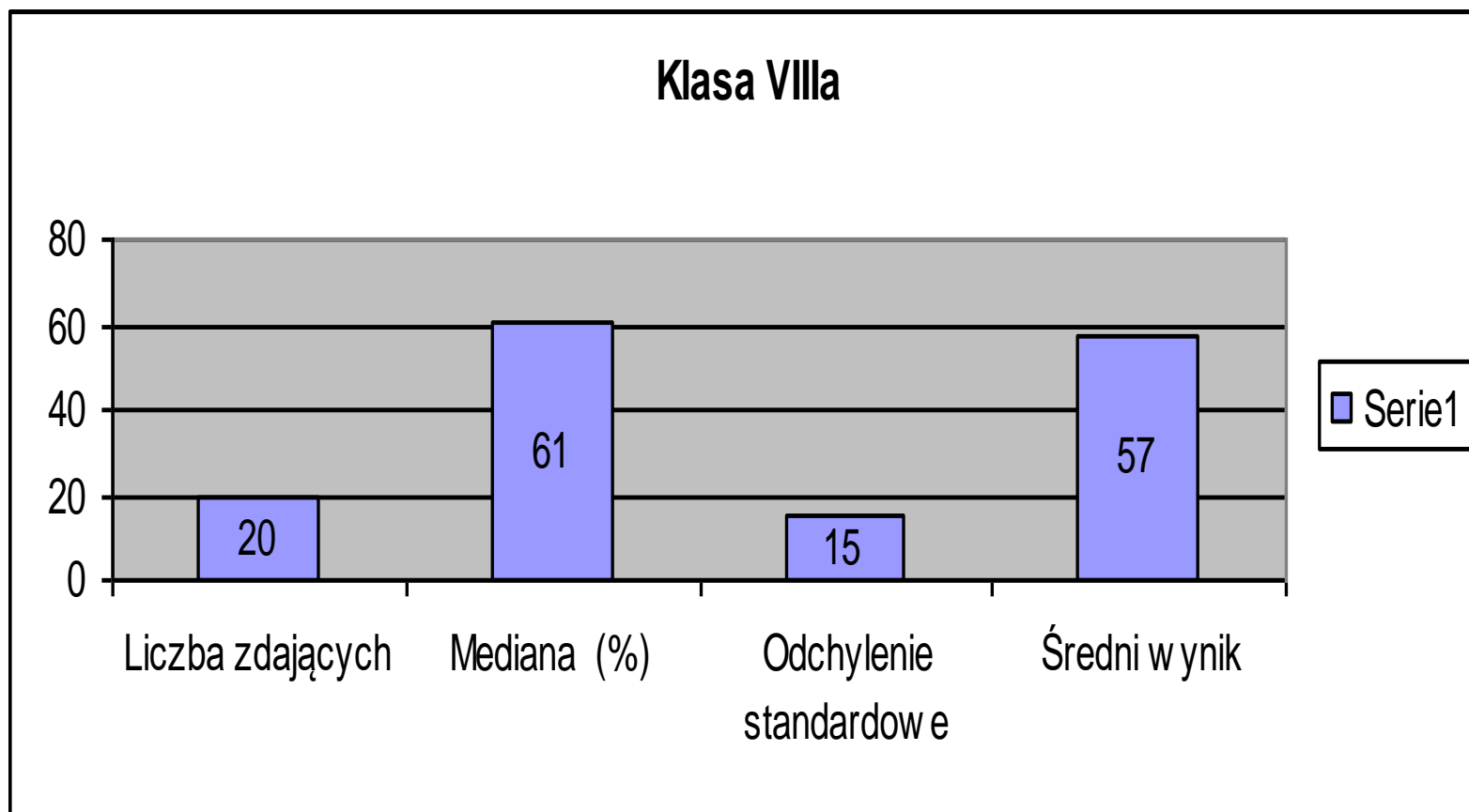
Oddział	Kl. VIIIA	Kl. VIIIB	Szkoła	Powiat	Gmina	Województwo	Kraj
Język polski	57	65	61	61	64	58	60

Średnie wyniki z egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego (w procentach) na wykresie

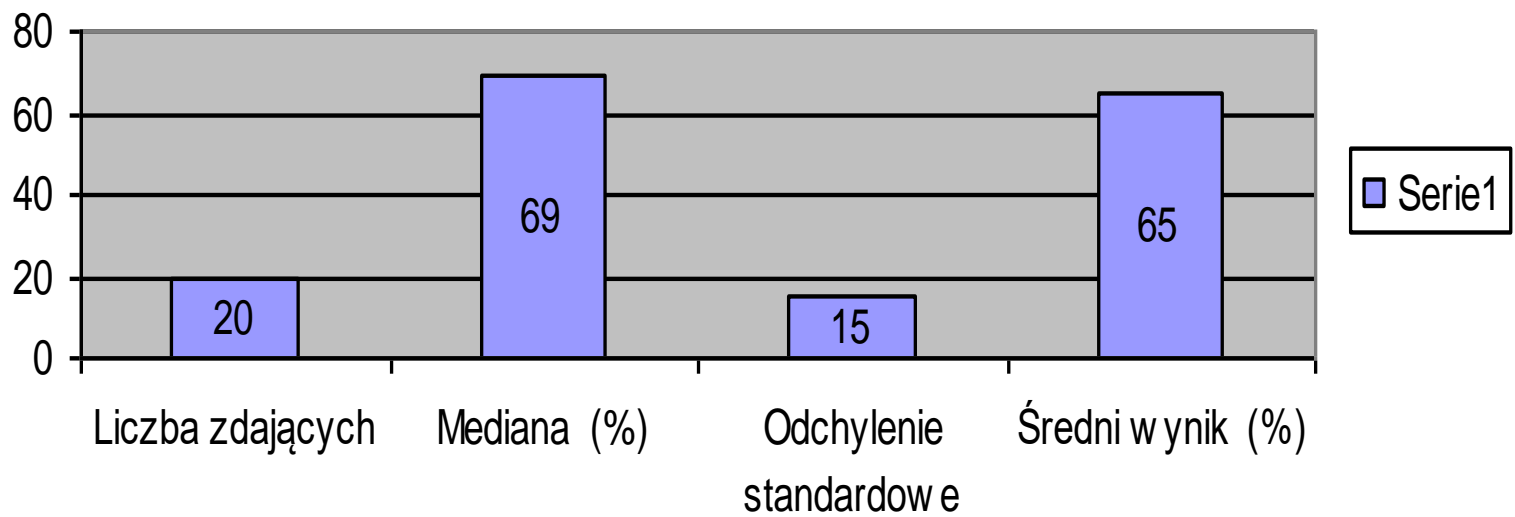

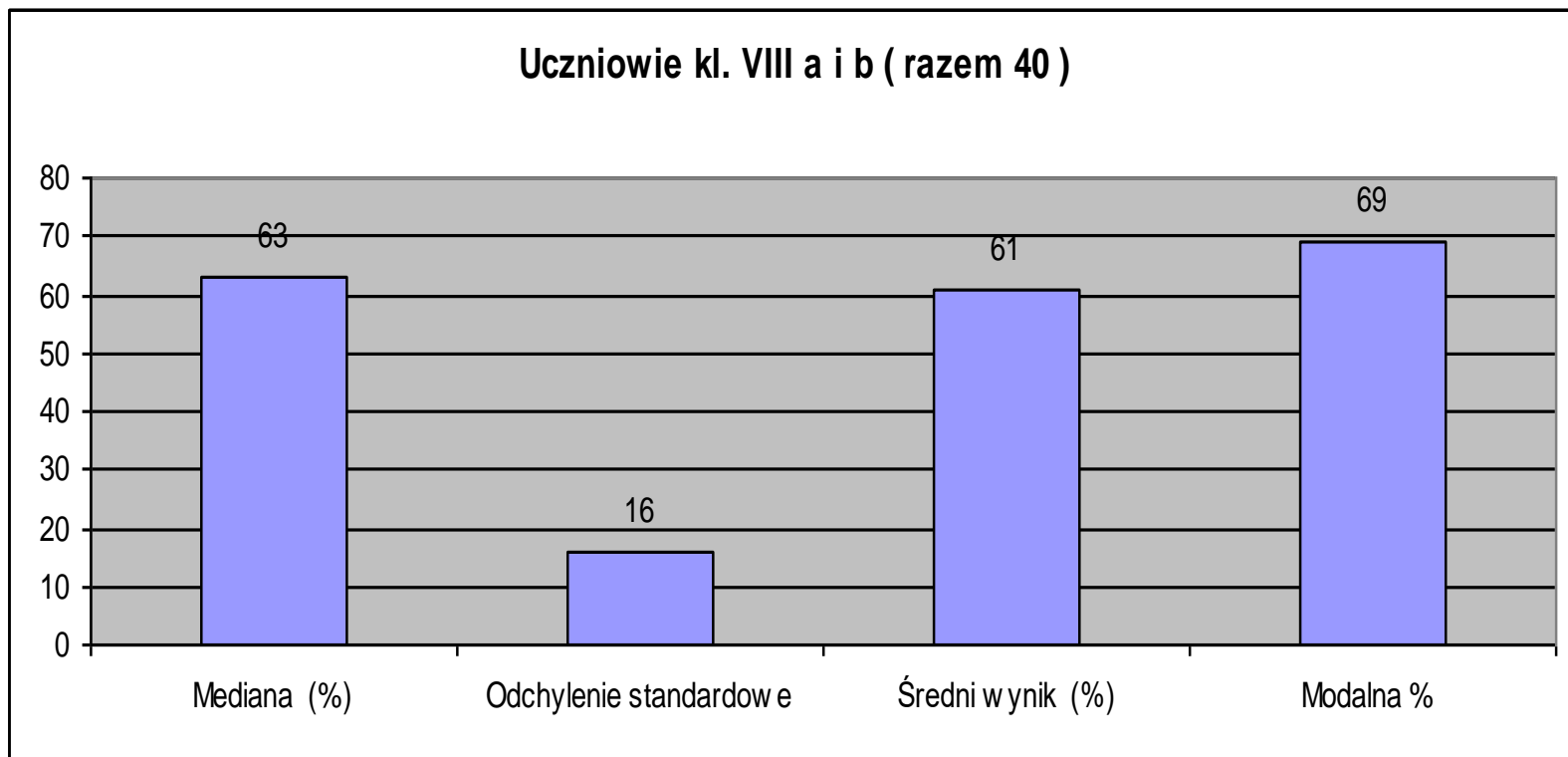
Wartości podstawowych wskaźników statystycznych z języka polskiego z podziałem na klasy

Klasa VIIIb

Wartości podstawowych wskaźników statystycznych z języka polskiego w dwóch klasach (łącznie)

Umiejętność rozumienia utworów literackich i odbioru tekstów kultury

sprawdzały zadania zamknięte – od 1. do 3. oraz zadania 6. i 7.1. – skupione wokół fragmentu „Pana Tadeusza”.

Wśród zadań otwartych, badających wspomnianą wyżej umiejętność i związanych z fragmentem epopei narodowej, znalazły się zadania 4., 5. i 7.2. **Wszystkie informacje potrzebne do udzielenia poprawnych odpowiedzi były zawarte w przytoczonym fragmencie „Pana Tadeusza”.** Natomiast w zadaniu 6., aby sprostać wymaganiom określonym w poleceniu, należało wykorzystać nie tylko **informacje zamieszczone we fragmencie**, ale również wykazać się znajomością **całego utworu Adama Mickiewicza.**

Zadanie 1. odnosiło się do sytuacji opisanej w przytoczonym w arkuszu egzaminacyjnym fragmencie epepei Adama Mickiewicza.

Polegało na odtworzeniu kolejności argumentacji Sędziego na podstawie jego wypowiedzi. Zadanie sprawdzało umiejętność porządkowania informacji.

Okazało się trudne – 45% ósmoklasistów prawidłowo uporządkowało informacje.

Za pomocą zadania 2. badano, czy tegoroczni ósmoklasiści nabyli umiejętność wyszukiwania potrzebnych informacji. Zgodnie z poleceniem należało wskazać odpowiedź na pytanie, co było bezpośrednim pretekstem do zabrania głosu przez Sędziego. Tylko zdających (**40%** ósmoklasistów) jako pretekst słusznie wskazała reakcję Podkomorzego na zachowanie Tadeusza. **Zadanie okazało się trudne.**

Łatwe dla tegorocznych zdających było **zadanie 6**. – wśród zadań zamkniętych badających umiejętność czytania utworów literackich i odbioru tekstów kultury.

Poprawnej odpowiedzi udzieliło **75%** zdających. W tym zadaniu uczniowie, aby udzielić poprawnej odpowiedzi, musieli wykazać się nie tylko umiejętnością wyszukiwania informacji w fragmencie zamieszczonym w arkuszu, ale także wiedzą na temat całego utworu „**Pan Tadeusz**”. W zadaniu należało ocenić prawdziwość stwierdzeń dotyczących panującego w Soplicowie obyczaju zasiadania gości do uroczystych posiłków oraz przyczyny nazywania Soplicowa „**centrum polszczyzny**”.

Wśród **zadań otwartych** badających umiejętność czytania utworów literackich i odbioru tekstów kultury w oparciu o zamieszczony w arkuszu fragment lektury znalazły się zadania **4.** oraz **5.** Oba okazały się dla tegorocznych zdających **umiarkowanie łatwe** – w **zadaniu 4.** poprawnej odpowiedzi udzieliło **72,5%** uczniów, a w **zadaniu 5.** – **65%** ;**to** zadanie wymagało od zdających wyciągnięcia wniosków z przesłanek zawartych w tekście. W rozwiązaniach niepoprawnych zdający często (dosłownie) odczytywali znaczenie wyrazu, pomijając kontekst sytuacji opisanej we fragmencie „**Pana Tadeusza**”.

W dwuczęściowym zadaniu 7. badano, czy uczeń potrafi rozpoznać rodzaje literackie, określić cechy charakterystyczne dla utworów epickich i przypisać konkretny utwór do odpowiedniego rodzaju literackiego.

W zadaniu 7.1. poprawnie rozwiązało **50%** ósmoklasistów, wskazując „**Quo vadis**” Henryka Sienkiewicza jako utwór należący do tego samego rodzaju literackiego co Pan Tadeusz.

W zadaniu 7.2. należało podać jedną cechę charakterystyczną dla rodzaju literackiego, do którego należy „**Pan Tadeusz**”. **2,5%** zdających sprostało temu wymaganiu.

Typową błędną odpowiedzią w tym zadaniu było wskazywanie cech gatunkowych epopei zamiast rodzajowych epiki.

Umiejętność odbioru tekstu i wyszukiwania w nim potrzebnych informacji sprawdzały również zadania odnoszące się do **tekstu nieliterackiego „Przyjaciel mądrości”** Tadeusza Płużańskiego (**zadania: 10., 11., 12., 13., 14.**).

Zadanie 10. okazało się **łatwe** dla uczniów. Z podanych pięciu pytań należało wybrać te, na które odpowiedzi zawarto we wskazanych trzech akapitach tekstu. W pełni poprawnie rozwiązało to zadanie **87,5%** zdających.

Łatwym zadaniem okazało się także **zadanie 11.**, które wymagało od zdających wyszukiwania w tekście informacji wyrażonych wprost i/lub pośrednio. Do oceny prawdziwości dwóch stwierdzeń niezbędne było pełne zrozumienie tekstu Tadeusza Płużańskiego. Opanowaniem tych umiejętności wykazało się **85%** zdających.

Większość uczniów poradziło sobie też z **zadaniem nr 12.**, w którym należało wykazać się właściwym zrozumieniem tekstu, a szczególności odczytać refleksję autora na temat relacji pomiędzy wiedzą a mądrością. W rozwiązaniu należało uwzględnić znaczenie wyrazu „relacja”, zatem zdający powinni wykazać zależności między tymi wartościami. Postawionym w zadaniu wymaganiom sprostało **62,5%** ósmoklasistów.

W zadaniu 14. sprawdzano rozumienie dosłownego i przenośnego znaczenia sformułowania spojrzeć prawdzie w oczy, użytego w tekście „**Przyjaciel mądrości**”. Uczniowie mieli wybrać (spośród czterech zaproponowanych sformułowań) właściwe znaczenie tego zwrotu. Zadanie poprawnie rozwiązało **77,5%** ósmoklasistów.

Zadania badające stopień opanowania umiejętności czytania utworów literackich i odbioru tekstów kultury

- wymagały od uczniów wykazania się sprawnością wyszukiwania informacji,
- formułowania na ich podstawie wniosków,
- podejmowania decyzji, które z tych informacji są ważne, a które drugorzędne.

Przy pomocy tych zadań sprawdzano, czy zdający potrafią połączyć, przetworzyć, zinterpretować i ocenić informacje zawarte w tekstach źródłowych oraz w poleceniach do zadań.

Umiejętności językowe

Umiejętności językowe ósmoklasistów badano w arkuszu egzaminacyjnym między innymi **w zadaniu 16. oraz 17.**

Zadanie 16., sprawdzające znajomość części mowy i ich funkcji w zdaniu, poprawnie rozwiązało **25%** ósmoklasistów. Zadanie okazało się **bardzo trudne**. Trudność zdający sprawiło określenie, jaką częścią mowy jest wyraz **korzystny** (niektórzy uczniowie błędnie wskazywali, że jest to imiesłów) oraz **określenie jego funkcji w zdaniu** (ósmoklasiści **błędnie wskazywali na dopełnienie**).

Umiejętność odmiany wyrazów przez przypadki sprawdzano w zadaniu 17., w którym uczniowie mieli uzupełnić zdania wyrazami *przyjaciel i technikum* we właściwej formie gramatycznej. Zadanie to okazało się **umiarkowanie trudne** – poziom opanowania tej umiejętności to **56,25%**, przy czym maksymalną liczbę punktów (**2 pkt**) **otrzymało 27,5%** ósmoklasistów.

Wyniki uzyskane przez zdających mogą świadczyć o tym, że znajomość zagadnień z zakresu gramatyki języka polskiego pozostaje na niskim poziomie.

Umiejętności argumentacyjne; odwoływanie się do lektur

W tegorocznym arkuszu egzaminacyjnym pojawiły się zadania, które sprawdzały stopień opanowania umiejętności wykorzystywania środków retorycznych (**zadania 9. i 15.**). Uczniowie powinni wykazać się dobrą znajomością lektur obowiązkowych oraz umiejętnością interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury.

Zdający mieli dokonać odpowiedniego wyboru, a następnie logicznie, rzeczowo i przekonująco go uzasadnić. Ponadto zakładano, że w argumentacji odwołają się oni do konkretnych pozycji z listy lektur obowiązkowych oraz kierując się własnymi wyborami, do innego utworu literackiego.

Za rozwiązanie zadania zdający mogli otrzymać łącznie **2 punkty** – po jednym za każdy poprawnie przywołany i uzasadniony przykład. Niezbędnym elementem odpowiedzi było podanie tytułu wskazanej lektury obowiązkowej.

Zadanie 9. okazało się dla ósmoklasistów **łatwe** – poziom opanowania tych umiejętności to **86,25%**, przy czym **38,75%** zdających **otrzymało maksymalną liczbę punktów (2 punkty)**. Większość zdających bez problemów zidentyfikowała wybraną ilustrację z właściwym tytułem. **Tylko dwie osoby** w ogóle nie podjęło próby rozwiązania zadania.

Umiejętność **tworzenia argumentów** do postawionej tezy badano również za pomocą **zadania 15. Dodatkowo sprawdzano, czy uczniowie znają i rozumieją poznane utwory z literatury polskiej i światowej** oraz czy w interpretacji tekstu literackiego potrafią odwołać się do wartości uniwersalnych.

Zadanie wymagało od ósmoklasistów wykonania kilku operacji: przede wszystkim odczytania pojęcia „**odwaga cywilna**” tak, jak zinterpretował je autor tekstu, skojarzenia odwagi cywilnej z postępowaniem konkretnej postaci literackiej i wreszcie sformułowania poprawnego uzasadnienia zilustrowanego sytuacją z utworu.

Uczniowie stanęli przed koniecznością dokonania wyboru lektury i bohatera. Musieli zdecydować, że wybrany przez nich bohater spełnia warunki polecenia, a następnie wykazać to w swojej argumentacji.

Za poprawne rozwiązanie mogli zdobyć **2 punkty**. W przypadku częściowej realizacji zadania (brak tytułu lektury obowiązkowej **bądź przywołania odpowiedniej sytuacji z utworu**) zdający otrzymywali **tylko 1 punkt**.

Analiza rozwiązań uczniowskich wskazuje, że zadanie to było trudne dla egzaminowanych – **17,5%** ósmoklasistów uzyskało **2 punkty**, czyli sprostało wszystkim stawianym im wymaganiom, **7,5%** zdających za niepełną odpowiedź otrzymało **1 punkt**.

Tworzenie wypowiedzi i forma użytkowa – zaproszenie

Tak jak w latach 2019 i 2020 tegorocznym zdający mieli też do napisania tekst zaproszenia.

Odpowiedź była oceniana w dwóch kryteriach – realizacji treści i formy (2 punkty) oraz poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej (1 punkt). **Za poprawne wykonanie** zadania uczeń otrzymywał więc **3 punkty**. (taką liczbę punktów uzyskało **10,83%** zdających).

Aby otrzymać **3 punkty**, uczniowie powinni uwzględnić 5 wymagań formalnych, tzn. zawrzeć w swoim zaproszeniu informacje o tym,

- kto zaprasza,
- kogo zaprasza,
- na co zaprasza,
- kiedy

- gdzie spotkanie się odbędzie,
- a także, zgodnie z treścią polecenia, zachęcić adresatów dwoma argumentami do wzięcia udziału w tym wydarzeniu.

W zakresie poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej dopuszczalne było popęlnienie **łącznie dwóch błędów (niezależnie od kategorii)**.

Ósmoklasiści lepiej poradzili sobie z realizacją treści i formy (57,5 %) zdających otrzymało **maksymalną liczbę punktów – 2 punkty**) niż z zachowaniem **poprawności językowej (42,5% zdających otrzymało – 1 punkt)**.

Zadanie 18. dla tegorocznych ósmoklasistów okazało się umiarkowanie trudne (poziom wykonania zadania – 60%).

Tworzenie dłuższej formy wypowiedzi – wypracowanie

Umiejętność tworzenia dłuższej formy wypowiedzi – nie krótszej niż **200 wyrazów** – sprawdzano w **zadaniu 19**. Ósmoklasiści mieli do wyboru dwie formy wypowiedzi:

- wypowiedź o charakterze argumentacyjnym – **rozprawka** lub
- wypowiedź o charakterze twórczym – **opowiadanie**

Oba tematy wymagały odwołania do lektury obowiązkowej.

W dłuższej formie pisemnej oceniano z ośmiu obszarów, tj.

- Realizacja tematu wypowiedzi
- Elementy twórcze
- Kompetencje literackie i kulturowe
- Kompozycja tekstu
- Styl
- Język
- Ortografia
- Interpunkcja

W kryterium **realizacji tematu** ósmoklasiści mogli otrzymać **2 punkty**, o ile ich wypowiedź spełniała wszystkie warunki zadania. Taki wynik uzyskało **72%** uczniów. Od ósmoklasistów oczekiwano twórczego wykorzystania lektury obowiązkowej.

W kryterium 2. **Elementy retoryczne** maksymalną liczbę punktów możliwych do zdobycia (**5 punktów**) otrzymało **12,5%** ósmoklasistów, a **4 punkty – 35% zdających**.

Tegoroczni ósmoklasiści poradzili sobie także z wymaganiem dotyczącym **funkcjonalnego wykorzystania znajomości lektury obowiązkowej** i innego tekstu literackiego (**kryterium 3. Kompetencje literackie i kulturowe**). Spośród uczniów piszących rozprawkę **19% otrzymało 2 punkty możliwe do uzyskania, tylko 2 osoby uzyskały 0 pkt**. Odpowiedni dobór postaci czy wydarzeń miał duże znaczenie, ponieważ służył nadrzędnemu celowi, jakim była możliwie pełna realizacja tematu.

Uczniowie w zdecydowanej większości dobrze poradzi sobie z realizacją wymagań dotyczących kryterium kompozycji. **Aż 77%** z nich otrzymało maksymalną liczbę punktów **(2 punkty)**, co oznacza, że swoje rozważania na temat problemu sformułowanego w temacie zawarli w układzie zgodnym z formą wypowiedzi. miały wstęp, rozwinięcie i zakończenie, a części te zostały graficznie wydzielone. Stosowali akapity lub interlinie.

Styl

Oceniając wypracowania w kryterium **Styl**, egzaminatorzy rozważali, czy styl wypowiedzi jest adekwatny do jej treści i formy, czyli odpowiedni dla rozprawki albo opowiadania.

Ósmoklasiści przystępujący w tym roku do egzaminu z języka polskiego w zdecydowanej większości sprostali wymaganiom dotyczącym stylu wypowiedzi. Poziom wykonania to **94%**, przy czym należy zwrócić uwagę na fakt, że maksymalną liczbę punktów za to kryterium (**2 punkty**) otrzymało ok. **90% uczniów**.

Język, ortografia i interpunkcja

Analiza wypracowań ósmoklasistów wykazała również, że zdający nadal mają duże trudności w zakresie poprawności językowej. W kryterium **Język**. Na **40 uczniów 17** zdających otrzymało **0 punktów**. Poziom tego wykonania to **30%**, przy czym należy zwrócić uwagę na fakt, że maksymalną liczbę punktów za to kryterium (**4 punkty**) otrzymało ok. **5% uczniów**.

Za poprawne stosowanie reguł ortograficznych w kryterium **Ortografia** uczniowie mogli uzyskać maksymalnie **2 punkty**. Otrzymywali taki wynik, jeśli napisali wypracowanie bezbłędnie albo popełnili tylko jeden błąd ortograficzny. Bardzo słabo to kryterium wypadło, bo zaledwie poziom wykonania wyniósł **25%**.

Tegorocznym ósmoklasistom **interpunkcja** także sprawiła bardzo **dużo trudności** (poziom wykonania to – **15 %**).

Tak niski poziom opanowania umiejętności interpunkcyjnych spowodowany jest m.in. trudnością w opanowaniu przez zdających zasad interpunkcyjnych obowiązujących w języku polskim.

Wnioski i rekomendacje

Ósmoklasiści na tegorocznym egzaminie – podobnie jak w roku ubiegłym – najlepiej poradzili sobie z zadaniami sprawdzającymi wiadomości i umiejętności z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego.

Nieco trudniejsze dla uczniów okazały się zadania sprawdzające wiadomości i umiejętności z zakresu kształcenia językowego.

Umiarkowanie trudne dla zdających okazały się zadania z zakresu tworzenia dłuższych form wypowiedzi.

Zdający najlepiej opanowali umiejętności posługiwania się stylem adekwatnym do wybranej formy i tworzenia logicznej kompozycyjnie wypowiedzi.

Najwięcej problemów przysporzyło poprawne zastosowanie zasad interpunkcyjnych, a także umiejętne posługiwanie się poprawną polszczyzną.

Analiza wyników uzyskanych przez zdających na egzaminie będzie na pewno przydatna do planowania pracy dydaktycznej. Zatem w praktyce szkolnej warto:

- kształcić umiejętność określania rodzaju literackiego, do którego należy dany utwór oraz gatunku literackiego,
- doskonalić umiejętność czytania ze zrozumieniem poprzez pracę z wybranymi fragmentami tekstów literackich, ze szczególnym uwzględnieniem utworów literackich pisanych wierszem lub należących do dramatu,
- kształtować umiejętność argumentowania poprzez odwołanie się do przykładów z utworów literackich, w tym szczególnie z lektur obowiązkowych,
- doskonalić umiejętność odczytywania sensów dosłownych i przerośnych wypowiedzi ,

- kształcić umiejętności językowe w taki sposób, aby umożliwić uczniom posługiwanie się szerokim zakresem środków językowych, a zatem doskonalić umiejętności budowania różnorodnych typów wypowiedzeń,
- kształcić umiejętność rozpoznawania odmiennych i nieodmiennych części mowy, a w przypadku odmiennych – doskonalić umiejętność odmiany przez przypadki, w tym szczególnie rzeczowników o nietypowej odmianie
- doskonalić umiejętność określania funkcji składniowych wyrazów w zdaniu
- doskonalić znajomość reguł ortograficznych i zasad interpunkcyjnych.